

Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

Hunan Asesiad Cyngor Gwynedd 2024/25

Cefndir a Chyflwyniad

Dyma'r pedwerydd hunanasesiad i Gyngor Gwynedd ei gynnal dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i bob Cyngor yng Nghymru adolygu'n barhaus i ba raddau y mae'n bodloni'r 'gofynion perfformiad', hynny yw i ba raddau:-

- i. y mae'n arfer ei swyddogaethau yn effeithiol;
- ii. y mae'n defnyddio ei adnoddau yn ddarbodus, yn effeithiol ac yn effeithlon;
- iii. y mae gan y Cyngor drefniadau llywodraethu effeithiol ar waith i sicrhau gofynion perfformiad i. a ii.

Eleni, am y tro cyntaf, rydym yn ystyried y tri chwestiwn yma yng nghyd destun cryfderau a gwendidau pob un o'r meysydd yng Nghynllun y Cyngor. Pwrpas y Cynllun 5 mlynedd hwn yw gosod gweledigaeth a blaenoriaethau'r Cyngor ar gyfer y cyfnod rhwng Ebrill 2023 a diwedd Mawrth 2028, felly mae ystyried y tri chwestiwn uchod wrth fanylu ar ein prif gryfderau a gwendidau yn ddull addas ac effeithiol o daflu golau ar berfformiad y Cyngor.

Fel rhan o'r broses o ddatblygu'r Cynllun fe ystyriwyd ystod eang o faterion i'w blaenoriaethu a bu i ni ymgysylltu ac ymgynghori gyda phobl leol, aelodau etholedig, Cyngorau Tref a Chymuned a phartneriaid. Un rhan o waith oedd yn allweddol yn natblygiad Cynllun y Cyngor oedd gwaith *Ardal Ni* sy'n amlinellu'r hyn sy'n dda am yr ardal, yr hyn sydd ddim cystal, a'r hyn sydd angen ei wneud er mwyn creu gwell ardal erbyn 2035.

Bwriad y broses hunanasesu yw annog gonestrwydd, gwrthrychedd a thryloywder ynghylch perfformiad a llywodraethu'r Cyngor. Er bod y ddyletswydd hon yn un eithaf newydd, mae'r Cyngor eisoes yn paratoi nifer o ddogfennau sy'n cynnwys y math o wybodaeth sy'n ddisgwyliedig i ni ei gynnwys o fewn yr hunanasesiad. Mae hyn yn cynnwys dogfennau megis adroddiadau blynyddol Perfformiad, Cydraddoldeb, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, Datganiad Cyfrifon Blynyddol a'r Datganiad Llywodraethu. Y Grŵp Llywodraethu, sy'n cynnwys swyddogion megis y Cyfarwyddwr Corfforaethol, Pennaeth Cyllid, Pennaeth Gwasanaethau Corfforaethol a'r Pennaeth Gwasanaeth Cyfreithiol ymysg eraill, sydd wedi arwain/cymryd trosolwg o'r gwaith hyn o fewn y Cyngor. Bwriad hyn yw sicrhau fod y gwaith yn cael ei berchnogi a'i arwain ar lefel strategol.

Mae'n fwriad gan y Cyngor i gynnal Asesiad Perfformiad Panel, fydd yn cynnwys aelodau annibynnol. Yn wreiddiol bwriadwyd gwneud hyn fis Tachwedd y llynedd, ond oherwydd y newidiadau gwleidyddol fu yn y Cyngor newidiwyd hyn i fis Mawrth 2026. Mae angen cynnal Asesiad Panel o leiaf unwaith o fewn cylch etholiadol ac mae'n gysylltiedig â'r ddyletswydd i fod yn cynnal hunanasesiadau blynyddol ar berfformiad gyda'r dogfennau hyn yn ffurfio rhan o'r sail dystiolaeth.

Mae ein trefniadau herio a chefnogi perfformiad wedi bod yn eu lle ers sawl blwyddyn bellach. Cynhelir y cyfarfodydd herio a chefnogi perfformiad yma ar lefel Adrannol bob yn ail fis, a maent yn canolbwyntio ar gynnydd prosiectau Cynllun y Cyngor, perfformiad gwasanaethau (sef y gwaith 'dydd i ddydd'), a'r ymateb i'r prif risgiau o fewn y Gofrestr Risg Corfforaethol. Mae'r wybodaeth wedyn yn bwydo i mewn i adroddiadau perfformiad rheolaidd a gyflwynir gan bob Aelod Cabinet yn ystod y flwyddyn ynghyd â'r Adroddiad Perfformiad Blynyddol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Ceir copi o Adroddiadau Perfformiad Blynyddol y Cyngor ar wefan y Cyngor yma: [Mesur Perfformiad](#). Er mwyn cryfhau hyn ymhellach yn y dyfodol, bydd addasiadau i'r trefniadau herio a chefnogi perfformiad o Ebrill 2025 ymlaen gyda threfn i adrodd yn uniongyrchol i'r Pwyllgorau Craffu, fydd yn arwain at mwy o fewnbwn i'r broses gan aelodau.

Mae'r ddogfen yn cynnwys asesiad o'n trefniadau llywodraethu gan ymateb i'r 3 gofyniad perfformiad y disgwylir i Gynghorau ymateb iddynt fel rhan o'r hunanasesiad. Rydym hefyd wedi ystyried y fethodoleg ddrafft a gyhoeddwyd gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ar gyfer Asesiadau Panel wrth baratoi'r hunanasesiad ar gyfer 2024/25 gan ymateb i'r cwestiynau canlynol:

- Pa mor dda 'rydym ni'n gwneud?
- Sut 'rydym ni'n gwybod hynny?
- Beth allwn ni wneud er mwyn gwella, a sut?

Yr hunanasesiad ar gyfer 2021-22 oedd ein hasesiad cyntaf a rhoddwyd camau mewn lle er mwyn cyfarch y gwelliannau oedd wedi eu hadnabod. Gwelwyd bod rhai o'r gwelliannau hynny yn parhau yn asesiad 2022-23 ac yn 2023-24 gan eu bod yn faterion hirdymor, ond ategwyd nifer o bwyntiau ychwanegol hefyd. Eleni, gwelir y patrwm yn parhau, gyda'r materion hirdymor yn ail-ymddangos ond gydag ystyriaethau newydd yn cael eu hychwanegu yn ogystal.

Mae'r ddogfen hon felly yn grynodedd lefel uchel o berfformiad y Cyngor yn ystod 2024/25, wedi ei gategoreiddio fel cyfres o Gryfderau a Risgiau dan bob maes blaenoriaeth sy'n cydfynd â'r blaenoriaethau a welir yn yr Adroddiad Blynyddol ac yng Nghynllun y Cyngor.

Mae'r Cryfderau yn seiliedig ar:

- uchafbwyntiau yr adroddiad perfformiad blynyddol
- adborth sydd wedi ei dderbyn gan gyrff archwilio allanol (e.e. Archwilio Cymru, Arolygiaeth Gofal Cymru, Estyn etc.)
- materion yn deillio o'r broses herio a chefnogi perfformiad mewnol

Mae'r Risgiau yn seiliedig ar:

- ein prif risgiau fel a nodir yn y gofrestr risg corfforaethol
- materion wedi eu hadnabod gan gyrff archwilio allanol
- materion eraill yr ydym wedi eu hadnabod a'u cynnwys yng Nghynllun y Cyngor
- materion yn deillio o'r broses herio a chefnogi perfformiad mewnol

Mae'n bwysig nodi fod nifer fawr o'n cryfderau wedi eu cynnwys yn rhannau eraill yr adroddiad blynyddol, yn enwedig ble mae nhw'n ymwneud â phrosiectau Cynllun y Cyngor

a'n gwaith dydd-i-ddydd. Er mwyn osgoi ail-adrodd, nid ydym (gan amlaf) yn eu rhestru yn yr Hunanasesiad hefyd. I'r darllenydd, bydd ystyried y ddwy ddogfen (yr Adroddiad Blynnyddol a'r Hunanasesiad) gyda'i gilydd yn rhoi darlun llawnach o berfformiad y Cyngor dros y cyfnod dan sylw.

Er bod nifer o'r blaenoriaethau yn cynnwys cyfrifoldebau traws-adrannol, dylid nodi fod 'Gwynedd Effeithlon' yn llawer mwy corfforaethol ei natur gan fod nifer o'r cryfderau a'r gwendidau sydd i'w gweld yma yn rhai sefydliadol. Mae'r flaenoriaeth yma ychydig yn wahanol i'r gweddill felly, sy'n fwy tueddol o adlewyrchu cryfderau a gwendidau adrannol.

Gwynedd Effeithlon

Cryfderau

- Mae'r Cyngor wedi llwyddo i ddygymod gyda chyfnodau o lymder/diffyg arian yn effeithiol, ond mae'r sefyllfa yn dod yn gynyddol anoddach wrth i'r cyllid a ddarperir gan y Llywodraeth leihau. Mae'r Cyngor yn pryderu yn fawr am y pwysau mae hyn yn ei roi ar drigolion y sir i gwrdd â'r cynnydd yn y Dreth Cyngor, ynghyd â gallu'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau digonol i boblogaeth Gwynedd o fewn ein cyllideb.
- Trefniadau Llywodraethu corfforaethol da. Er mwyn sicrhau ein bod yn cyflawni'n swyddogaethau yn effeithiol, rydym yn gosod mesurau perfformiad mewn lle er mwyn herio perfformiad ar draws yr holl wasanaethau. Rydym yn adolygu'r mesurau hyn o dro i dro er mwyn sicrhau eu bod yn parhau i fod yn berthnasol, ac rydym yn ymwybodol o'r angen i herio ein hunain yn barhaus a gosod mesurau sydd yn ystyrlon er mwyn ein caniatáu ni i wella yn gyson. Rydym yn cydnabod fod gennym le i wella o safbwynt y gwaith o flaengynllunio llif gwaith manwl dros gyfnod Cynllun y Cyngor 2023-28, ac o ganlyniad rydym wedi cyflwyno cyfres o gerrig milltir blynnyddol ar gyfer pob un o'r prosiectau er mwyn caniatáu i ni fesur cynnydd yn ogystal â chynllunio gwaith ar gyfer y dyfodol. Mae'r gwaith i wella hyn ymhellach yn parhau.
- Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn ddogfen gyhoeddus sydd yn gosod allan y trefniadau llywodraethu ac mae Canllaw i'r Cyfansoddiad yn cael ei ddarparu er mwyn atgyfnerthu hyn. Mae'r Grŵp Llywodraethu yn cadw trosolwg o faterion llywodraethu o fewn y Cyngor. Mae'r Grŵp yn cynnwys y Cyfarwyddwr Corfforaethol, y Swyddog Monitro, y Swyddog Adran 151, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol, Pennaeth Cynorthwyol Cefnogaeth Gorfforaethol, y Rheolwr Risg & Yswiriant a'r Rheolwr Gwasanaeth Cefnogi Busnes y Cyngor.
- Mae'r Cyngor yn cyhoeddi Datganiad Llywodraethu blynnyddol sy'n amlinellu ein trefniadau llywodraethu a'u heffeithiolrwydd gan ddilyn egwyddorion Fframwaith CIPFA/Solace Delivering Good Governance in Local Government.
- Mae gan y Cyngor broses i reoli risgiau drwy gael Cofrestr Risg Corfforaethol yn ei lle.
- Cynhelir gweithdy blynnyddol ar sicrwydd a risgiau gydag archwilyd allanol (Archwilio Cymru, Arolygaeth Gofal Cymru ac Estyn).
- Pan gyhoeddir argymhellion gan gyrrff archwilio allanol, bydd ymateb sefydliadol yn cael ei baratoi ar ran y Cyngor ac mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gyfrifol am adolygu ac asesu'r ymateb ynghyd â'r cynnydd yn erbyn yr argymhellion.

- Ceir trefniadau priodol hefyd i ymateb i unrhyw adroddiadau gan Weithrediaeth Iechyd a Diogelwch (HSE).
- Mae prif risgiau llywodraethu wedi eu sgorio yn gorfforaethol ac ar lefel Adran gan fod lefel y risg yn amrywio. Mae'r Grŵp Llywodraethu mewnol gyda throsolwg ac yn gyfrifol am sicrwydd ansawdd o fewn Cyngor Gwynedd.
- Mae'r Cyngor wedi comisiynu *Local Partnerships* i gynnal adolygiad o'n trefniadau llywodraethu, gyda'r bwriad o roi her annibynnol a gwrthrychol i'r Cyngor yn ogystal â chynnig unrhyw argymhellion i wella. Bydd yn rhoi sylw penodol i:
 - i. Gynnal adolygiad trwyadl o'n trefniadau presennol gan gynnwys ein trefniadau llywodraethiant a threfniadau ariannol.
 - ii. Adolygu ein trefniadau llywodraethiant yng nghyd-destun y Cyfansoddiad presennol er mwyn asesu os yw'n addas i bwrpas.
 - iii. Asesu os yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cyflawni ei bwrpas.
 - iv. Adnabod sut rydym yn cyrraedd yr ystod llawn o ofynion statudol wrth wneud penderfyniadau, e.e. Cydraddoldeb, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, Y Gymraeg.
 - v. Gwerthuso'r modd yr ydym yn adnabod ac asesu risgiau ac yn eu hadolygu a'u monitro.
 - vi. Gwerthuso'r modd yr ydym yn monitro a chyflawni argymhellion i wella gan reoleiddwyr allanol a mewnol gan ddysgu gwersi ar draws y sefydliad.
 - vii. Adnabod beth allwn ei wneud er mwyn cryfhau ein trefniadau llywodraethiant i'r dyfodol.
- Rydym yn ymwybodol fod angen parhau i adolygu'r drefn o adnabod a sgorio risgiau, yn enwedig er mwyn sicrhau cysondeb ar draws y sefydliad o ran y broses asesu a sgorio. Fel rhan o'r gwaith yma byddwn yn gwella'r hyfforddiant sy'n cael ei gynnig i reolwyr ar reoli risg. Yn ychwanegol, rydym am adolygu i ba raddau y mae'r mesurau penodol sy'n cael eu cyflwyno er mwyn cyfarch y risg yn llwyddo i leihau risgiau yn effeithiol. Byddwn hefyd yn ystyried os y dylem ychwanegu cofnod o'r sgôr sy'n cymryd i ystyriaeth unrhyw gamau lliniaru (mitigation), yn ogystal â'r sgôr risg presennol (sy'n ganlyniad i'r *effaith x tebygolrwydd* yn unig). Bydd gwaith Archwilio Cymru i gynnal Adolygiad o Drefniadau Rheoli Risg y Cyngor yn ystod 2025 yn bwydo i'r gwaith yma, ynghyd ag argymhellion adolygiad *Local Partnerships*.
- Y Pennaeth Cyllid sydd i baratoi a hybu datganiad polisi a strategaeth rheoli risg yr awdurdod. Mae'r strategaeth i reoli risgiau wedi'i berchnogi ar lefel gorfforaethol drwy'r Grŵp Llywodraethu y cyfeirir tuag ato uchod, gyda'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn herio'r sgoriau risg llywodraethu.
- Fel rhan o'i drefniadau parhad gwasanaeth, mae'r Cyngor wedi categoreiddio Gwasanaethau o 1 i 4 ar sail blaenoriaeth adfer ar ôl trychineb. Bu i hyn alluogi'r sefydliad flaenoriaethu yn ystod cyfnod pandemig Covid-19 gan sicrhau parhad gwasanaethau 'hanfodol'. Mae gwersi sydd wedi eu dysgu wrth ddelio ag argyfwng Covid-19 wedi bod yn werthfawr mewn argyfyngau dilynol, e.e. y rhyfel yn Wcráin.
- Er bod y drefn a strategaethau rheoli risg i'r dyfodol yn gwella a chryfhau ar y cyfan, mae trefniadau newydd wedi eu rhoi yn eu lle er mwyn ceisio safoni a cheisio cysoni y sgoriau ar gyfer risgiau uchel iawn. Mae'r rhain yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Rheoli Corfforaethol bob 3 mis. Yn ystod 2025/26 byddwn hefyd yn adrodd ar y risgiau hyn

i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Tîm Arweinyddiaeth ddwywaith y flwyddyn (mis Medi a Chwefror).

- Ar sail gwaith Archwilio Mewnol a gwblhawyd yn ystod 2024/25, ystyriwyd bod fframwaith rheolaeth fewnol Cyngor Gwynedd yn ystod y flwyddyn ariannol honno yn gweithredu ar lefel sicrwydd rhesymol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd cyffredinol fframwaith llywodraethu'r Awdurdod, rheoli risg a rheolaeth fewnol.
- Mae Gwynedd yn awdurdod lletya i nifer o bartneriaethau gwahanol, ac mae'n darparu cefnogaeth effeithiol ar eu cyfer.
- Mae trefniadau cadarn mewn lle ar gyfer cefnogi Aelodau Etholedig yng Ngwynedd, gyda 97% o Gynghorwyr Gwynedd yn adrodd bod y gwasanaeth gan y Tîm Democratiaeth yn dda/dda iawn. Byddwn yn parhau i adeiladu ar y seiliau cadarn hyn yn ystod y flwyddyn i ddod.
- Mae'r Pennaeth Cyllid wedi cynnal hunanasesiad o gydymffurfiaeth gyda Chod Rheolaeth Ariannol CIPFA, ac yn ei ddiweddarau o leiaf unwaith y flwyddyn a mae'r asesiad cyfredol yn dangos cydymffurfiaeth uchel ar draws pob un o'r safonau. Yn 2025, rydym wedi comisiynu CIPFA i ymgymryd â gwiriad annibynnol o'r hunanasesiad, a bydd canlyniad y gwaith hwnnw yn cael ei ystyried wrth ddylunio gwasanaeth cefnogaeth gyllidol ar gyfer y dyfodol.
- Mae'r Cynllun Prentisiaethau wedi rhoi cyfle i **81** o brentisiaid ers 2019 (sy'n un o'r niferoedd uchaf yng Nghymru wrth gymharu gyda phoblogaeth a maint Cynghorau eraill). Mae nifer o enghreifftiau o lwyddiant y Cynllun, gydag amryw o unigolion sydd wedi cychwyn ar y Cynllun Prentisiaethau yn derbyn dyrchafiadau a swyddi parhaol o fewn y Cyngor. Yn yr un modd mae'r Cynllun Graddedigion (sef Cynllun Yfory) wedi rhoi cyfle i **37** hyfforddai proffesiynol ers 2017 gyda nifer ohonynt wedi cael cynnig swydd gyda'r Cyngor. Ar gyfer 2025, mae cyfanswm o 21 o swyddi newydd ar gael, sef 13 swydd prentis a 8 swydd i raddedigion. Mae meysydd y swyddi yn amrywio – o feysydd newydd fel Ynni a gweithio gyda Chynghorwyr, i rhai sefydlog megis Peirianeg Meddalwedd, Cyllid a Phensiynau a Mecanic, i enwi dim ond rhai.
- Cynhaliwyd Arolwg Llais Staff 2024 yn ystod cyfnod heriol oedd yn cynnwys ansicrwydd cyllidol, newidiadau gwleidyddol yn y Cyngor, a chyfnod o gyflwyno newidiadau pellach i'n trefniadau gwaith 'gweithio i'r dyfodol' yn dilyn y pandemig. O ganlyniad, gwelwyd gostyngiad bychan yn lefel bodlonrwydd staff mewn ymateb i'r mwyafrif o'r cwestiynau, ond mae'r lefel bodlonrwydd yn parhau yn uchel ar gyfer rhai o'r prif ddangosyddion e.e. y sgôr ar gyfer y datganiad 'mae'r Cyngor yn lle da i weithio' yn 80%, ac yn 87% ar gyfer "Rydw i wedi fy ysgogi i wneud fy ngorau yn fy swydd er lles pobl Gwynedd." Fel ag yn arolwg y llynedd, roedd 4 rhan i'r arolwg eleni – Fi a'm Llesiant, Fi a'm swydd, Fi a'm gwasanaeth a Fi a'm Cyflogwr. Gwelwyd fod rhai o'r themâu ddaeth i'r amlwg y llynedd yn cael eu hailadrodd, yn enwedig materion yn ymwneud â derbyn gwerthfawrogiad a chydabyddiaeth, ac mae'r rhain yn parhau yn bwyntiau i'w gwella. Mae mwy o staff hefyd yn mynegi pryder am bwysau gwaith, sydd o bosib yn ganlyniad i'r wasgfa ariannol sydd wedi wynebu'r cyngor dros y blynyddoedd diwethaf, a bydd hyn hefyd yn derbyn sylw pellach.

Cwblhaodd 1,330 o staff yr holiadur Llais Staff, sef tua 21.8% o'r staff gafodd gyfle i ateb yr arolwg. Nododd **50.6%** eu bod yn cytuno neu cytuno'n gryf **fod y Cyngor yn cyflawni ei ddyletswyddau yn effeithiol**.

Roedd **40.9%** yn cytuno neu cytuno'n gryf **fod y Cyngor yn gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ganddo**, ac roedd **48.6%** yn cytuno neu cytuno'n gryf **fod gan y Cyngor drefniadau yn eu lle i sicrhau ei fod yn perfformio yn effeithiol**.

I'r dyfodol bydd cyfarfodydd codi ymwybyddiaeth ar gyfer yr Arolwg Llais Staff yn cael eu cynnal gyda chynrychiolwyr o bob adran, gyda'r nod pennaf o gynyddu nifer y staff sy'n cymryd rhan. Byddwn hefyd yn gweithio'n agos gyda'r Penaethiaid Adrannau i annog cyfranogiad drwy gyfathrebu cyson a rhannu niferoedd wythnosol o'r rhai sydd wedi cwblhau'r Arolwg.

- Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur gan ofyn iddynt am adborth ar y meysydd canlynol:

- Sylwadau ar berfformiad yr awdurdod a meysydd i'w gwella
 - A yw'r Cyngor yn cyflawni ei ddyletswyddau'n effeithiol?
 - A yw'r Cyngor yn gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ganddo?
 - A oes gan y Cyngor drefniadau yn eu lle i sicrhau ei fod yn perfformio'n effeithiol?
- Awgrymiadau ar gyfer gwella ymgysylltiad a lles staff

Ymhlith yr ymatebion, nodwyd fod lle i wella'r cyfathrebu gydag undebau ynglŷn a materion staffio mewn rhai adrannau, ac roedd cydnabyddiaeth fod gennym rywfaint o ffordd i fynd o ran Partneriaeth Gymdeithasol (pan mae grwpiau fel llywodraeth leol, busnesau ac undebau llafur yn cydweithio i wneud penderfyniadau), gan fod hon yn broses o ddysgu.

- Mae'r Cyngor yn casglu barn pobl y sir mewn sawl ffordd wahanol er mwyn gwella gwasanaethau a hefyd er mwyn cwrdd y gofyniad cyfreithiol sydd ar gynghorau i ymgysylltu â phreswylwyr dan wahanol ddeddfau fel Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Eleni, roedd Gwynedd yn rhan o'r Arolwg Preswylwyr Cenedlaethol, y cyntaf o'i fath i'w gynnal yng Nghymru. Er ein bod yn sylweddoli cyfyngderau arolwg o'r fath, mae'n fodd ychwanegol o gasglu barn a byddwn yn triongli'r canfyddiadau gyda data a gwybodaeth eraill a gesglir gennym er mwyn sicrhau ein bod yn ymateb yn briodol. Un fantais benodol gyda'r arolwg hwn yw ei fod yn caniatáu i ni gymharu ein canlyniadau gyda chynghorau eraill, rhywbeth na fu'n bosib gydag arolygon mewnol yn unig. Cafwyd 3,094 o ymatebion i'r arolwg ac mae'r canlyniadau yn cynnwys:

- i. Canran yr ymatebwyr sy'n weddol fodlon neu'n fodlon iawn ar sut mae'r Cyngor yn rhedeg pethau:

Gwynedd: 31% (3ydd allan o 9 cyngor gymerodd ran yn yr arolwg)

- ii. Canran yr ymatebwyr sy'n credu'n gyffredinol bod y cyngor yn darparu gwasanaethau o ansawdd uchel (i ryw raddau neu i raddau helaeth):

Gwynedd: 55% (3ydd allan o 9 cyngor gymerodd ran yn yr arolwg)

- iii. Canran yr ymatebwyr sy'n credu'n gyffredinol bod y cyngor yn darparu gwasanaethau sy'n cynrychioli gwerth da am arian (i ryw raddau neu i raddau helaeth):

Gwynedd: 43% (3ydd allan o 9 cyngor gymerodd ran yn yr arolwg)

O ran canlyniadau eraill a welir yn yr arolwg mae:

- iv. Canran yr ymatebwyr sy'n credu'n gyffredinol bod y cyngor yn cymryd barn preswylwyr i ystyriaeth wrth wneud penderfyniad (i ryw raddau neu i raddau helaeth):

Gwynedd: 27% (2il allan o 9 cyngor gymerodd ran yn yr arolwg)

- v. Canran yr ymatebwyr sy'n credu'n gyffredinol bod y cyngor yn gweithredu ar bryderon preswylwyr lleol (i ryw raddau neu i raddau helaeth):

Gwynedd: 30% (2il allan o 9 cyngor gymerodd ran yn yr arolwg)

- vi. Canran yr ymatebwyr sy'n cytuno ychydig neu'n gryf bod cysylltu a'r cyngor yn syml:

Gwynedd: 50% (1af yng Nghymru o'r 9 cyngor gymerodd ran yn yr arolwg)

- vii. Canran yr ymatebwyr sy'n cytuno ychydig neu'n gryf bod cael gafael ar wybodaeth gyfredol am wasanaethau'r cyngor yn hawdd

Gwynedd: 45% (1af yng Nghymru o'r 9 cyngor gymerodd ran yn yr arolwg)

- viii. Canran yr ymatebwyr sy'n ymddiried yn y cyngor cryn dipyn neu'n fawr iawn

Gwynedd: 37% (cyd 3ydd o'r 9 cyngor gymerodd ran yn yr arolwg)

- Rydym hefyd yn paratoi adroddiad blynyddol am gwynion, ac yn addasu ein gwasanaethau yn barhaus pan fydd sylwadau neu gwynion yn awgrymu gwelliannau. Mae'r nifer o Gwynion Ffurfiol Dilys wedi gostwng eleni o'i gymharu a llynedd, ond mae'r rhai sydd wedi mynd at yr Ombwdsmon wedi cynyddu. Rydym yn dal i weithio ar leihau'r amser a gymerir i ymateb i gwynion, ac yn anelu i'r Siarter Cyswllt Cwsmer newydd sydd yn cael ei datblygu gael effaith bositif ar hyn.
- Rydym yn ymwybodol o'r angen i fod yn wiliadwrus i osgoi 'blinder ymgynghori' ('consultation fatigue') gan ein bod eisoes yn gofyn barn ein trigolion am nifer o bynciau a chynlluniau amrywiol, ac o ganlyniad mae gennym Grŵp Ymgysylltu traws adrannol sy'n cyfarfod i gasglu gwybodaeth am ymgynghoriadau arfaethedig, ac i rannu canlyniadau ac arfer dda. Mae hyn yn helpu i sicrhau bod digon o amser i gynllunio ymgynghoriadau ac yn osgoi dyblygu.
- Mae'r Tîm Caffael yn darparu cyngor a chymorth i wasanaethau, ac yn sicrhau fod y sefydliad yn dilyn rheoliadau ac ymarfer orau yn y maes caffael. Nod y tîm yw galluogi'r Cyngor i gyflawni gwerth am arian, cryfhau a datblygu'r arbenigedd caffael, mabwysiadu'r arfer orau yn y maes a chefnogi'r farchnad leol. Mae yna hefyd drefniadau Rheolaeth Categori yn ei le, ble mae tri Tîm Categori (Amgylchedd, Corfforaethol a Phobl) yn gyfrifol am bryniant mewn meysydd penodol gan edrych ar gaffael yn strategol, rhoi pwyslais ar gydweithio, a cynnal dadansoddiad trylwyr o'r farchnad i geisio sicrhau ein bod yn cael gwerth am arian.
- Mae'r Cyngor eisoes wedi mabwysiadu Polisi Caffael Cynaliadwy sy'n cyd-fynd ag egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Drwy

fabwysiadu'r Polisi, y bwriad yw ystyried yr effaith gymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol bosibl y gall ein penderfyniadau caffael ei chael a pha gamau y gellir eu cymryd i wneud y defnydd gorau posibl o wariant y Cyngor, er lles y Sir.

- Yn 2024/25 mi ddaru'r Cyngor gyrraedd rhestr fer gwobr caffael Cymru (GO Awards). Mae'r enwebiad am ein hymdrechion i geisio ennill gwerth cymdeithasol wrth gaffael ein darpariaeth bwyd ar draws y Sir.
- Mae'r Cyngor hefyd wedi bod yn paratoi ar gyfer y Rheoliadau Caffael Cenedlaethol Newydd, sef y Ddeddf Caffael 2023. Mae'r Tîm Caffael Canolig a'r Tîm Categori wedi bod yn brysur yn paratoi ar gyfer y trefniadau a systemau gwaith newydd. Mae yna ddisgwyl bydd y Ddeddfwriaeth caffael newydd yn annog sefydliadau cyhoeddus i rannu'r hyn maent yn bwriadu caffael i'r dyfodol agos gan hefyd ddilyn trefniadau caffael fwy syml a thryloyw.
- Mae gwaith parhaus yn digwydd i gefnogi busnesau i ymateb i ofynion mewn tendrau yn sgil unrhyw ddatblygiadau yn y maes, fel ennill achrediadau neu ymateb i ofynion y Ddeddfwriaeth newydd. Rydym yn parhau i weithio gyda'r gadwyn gyflenwi i asesu'r effaith amgylcheddol a cheisio lleihau ôl-troed carbon, bydd helpu busnesau gyda'r trefniadau caffael newydd yn flaenoriaeth flwyddyn nesaf.
- Mae cryn waith wedi ei wneud yn ystod y flwyddyn i sicrhau/cadarnhau dealltwriaeth ymhlith ein rheolwyr mai'r naw ffrwd gwaith sydd o fewn cynllun Ffordd Gwynedd yw mewn gwirionedd ein cynllun datblygu sefydliad. Dyma'r cynllun sydd yn gweithio tuag at sicrhau fod gennym weithlu bodlon ac iach, sydd yn cael y gefnogaeth a'r hyfforddiant angenrheidiol i'n galluogi i ddatblygu'r diwylliant i roi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud.
- Rydym wedi bod yn gweithio ar gyrsiau / e-fodiwlau y gall rheolwyr eu defnyddio gyda'u timau i sicrhau eu dealltwriaeth hwythau o'r diwylliant a geisir, ac i'w cefnogi trwy y broses o gynnal adolygiadau gwasanaeth Ffordd Gwynedd. Rydym eisoes wedi cychwyn treialu rhai o'r cyrsiau gyda grwpiau bach o staff ac wedi derbyn adborth positif.
- Dyma'n gryno y cynnydd amlycaf yn ystod ail flwyddyn Cynllun Ffordd Gwynedd.
 - Dysgu, Arbrofi a Gweithredu i Wella** - Mae'r pwyslais yn y Cynllun cyfredol ar gynnal adolygiadau ar ddarnau llai o systemau gwaith, yn ogystal a chynnal adolygiadau ar systemau cyfan, wedi dwyn ffrwyth ac mae pob Adran yn y Cyngor yn gallu darparu enghreifftiau o adolygiadau sydd wedi arwain at welliannau yn ystod y flwyddyn.
 - Arweinyddiaeth** - Mae rhaglen hyfforddiant Ffordd Gwynedd ar ei newydd wedd wedi'i hail-gyflwyno ar gyfer rheolwyr yn ystod y flwyddyn tra bo'r Rhaglen Datblygu Rheolwyr yn mynd o nerth i nerth gyda'r adborth cadarnhaol gan fynychwyr.
 - Cefnogi a Datblygu** - Mae Fframwaith Dysgu a Datblygu newydd wedi'i lawnsio gyda'r rhaglen am y flwyddyn gyntaf yn canolbwyntio ar hyfforddiant sylfaenol fel rheolaeth cyllid, llesiant a sgiliau digidol. Mae'r Rhaglen Uwch Arweinyddiaeth, Rhaglen Datblygu Rheolwyr a'r Rhaglen Merched mewn Arweinyddiaeth yn parhau i arddangos eu gwerth gyda nifer fawr o swyddogion yn awyddus i gofrestru ar bob achlysur pan fo cyfres newydd yn cael ei chyhoeddi.

Cynllunio'r Gweithlu a Datblygu Talent - Mae saith ffrwd gwaith wedi'u hadnabod ar gyfer gyrru'r gwaith hwn yn ei flaen. Maent yn amrywio o fod yn cynnal ymarferiad "Ffordd Gwynedd" ar yr holl broses o ddenu staff i weithio i'r Cyngor, i'r angen am sefydlu cynlluniau hyfforddi penodol sydd yn cyfarch sgiliau ac arbenigeddau prin, yn ogystal a'r ymddygiadau priodol, sydd yn angenrheidiol i barhad gwasanaeth yn y dyfodol.

Gweithlu Bodlon ac Iach - Cymeradwywyd Strategaeth Llesiant newydd gan y Cabinet yn ei gyfarfod ar yr 17 o Ragfyr, 2024. Mae'r Strategaeth yn seiliedig ar dair sylfaen, sef arwain a rheoli, cefnogaeth gynaliadwy, ac amgylchedd gwaith gyda llesiant meddyliol, corfforol, cymdeithasol ac ariannol yn ganolbwynt i'r hyn a geisir ei gyflawni.

Cyswllt a'r Cwsmer - Sefydlwyd Grŵp traws-adrannol i lunio Siarter a Safonau Cyswllt Cwsmer. Bydd y Siarter hwnnw, yn ei ffurf drafft terfynol, yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet i'w fabwysiadu ar yr 8 o Orffennaf, 2025. Bu ymgynghori cynhwysfawr ar gynnwys y Siarter ar draws gwasanaethau'r Cyngor ac mae yma enghraifft dda o geisio barn ar ddatblygiadau gyda staff.

- O safbwynt gweithgareddau mewnol y Cyngor, mae gennym drefniadau ymgysylltu a chyfathrebu da yn eu lle gyda negeseuon pwysig yn cael eu rhannu'n ganolog efo staff mewn amrywiol ffyrdd gan gynnwys bwletin staff wythnosol, Grŵp Facebook staff, y mewnwrwyd, hunanwasanaeth staff, cylchgrawn Gair o Gyngor, ymweliadau staff rheng flaen a sesiynau cwestiwn ac ateb gyda'r Prif Weithredwr. Yn ychwanegol at hyn, mae gweithgareddau cyfathrebu adrannol a rheolaethol yn digwydd yn rheolaidd.
- Darparwyd rhaglen hyfforddiant eang ar gyfer Aelodau Etholedig yn ystod 2024/25 oedd yn cynnwys hyfforddiant craidd mewn saith maes penodol:
 - i. Arwain yn Ddiogel a Diogelwch Personol
 - ii. Cod Ymddygiad
 - iii. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
 - iv. Diogelu Plant ac Oedolion
 - v. Eich Cyfrifoldeb dros Gydraddoldeb
 - vi. Eich Cyfrifoldeb fel Rhiant Corfforaethol
 - vii. Gwybodaeth am Bobl : Eich Cyfrifoldeb Chi
- Yn ogystal â hyn roedd hyfforddiant yn cael ei gynnig mewn sawl maes arall ynghyd â chyfle i bob Cynghorydd dderbyn cyfweiliad datblygiad personol er mwyn adnabod meysydd datblygol penodol. Mae cynnig i gynghorwyr gael sesiynau penodol cyn iddynt ymgymryd â rolau ar wahanol bwyllgorau e.e. Aelodau Cabinet, a nifer o bwyllgorau eraill megis Cynllunio, Trwyddedu, a Llywodraethu ac Archwilio. Ymhellach, cynhelir sesiynau briffio i'r aelodau hefyd, sy'n gyfle i gyflwyno diweddariad ar faterion o bwys e.e. pan fo newidiadau mewn deddfwriaeth ayyb.
- Rydym fel Cyngor yn manteisio ar gyfleoedd i arloesi a gwreiddio technoleg ddigidol i wella bywydau ein trigolion, i gydweithio yn well â phartneriaid, a chryfhau a gwella ymatebolrwydd ein gwasanaethau i anghenion a disgwyliadau ein cwsmeriaid. I'n cynorthwyo gyda hyn, yn 2023 cymeradwywyd Cynllun Digidol newydd Cyngor Gwynedd ar gyfer y pum mlynedd rhwng 2023-28. Mae cyfnod y Cynllun hwn yn cyd-

redeg efo cyfnod Cynllun y Cyngor (yn yr un modd ag y mae cyfnod Cynllun Ffordd Gwynedd). Mae cyllid wedi'i sicrhau er mwyn gyrru rhaglen waith dwy flynedd cyntaf y Cynllun Digidol a sawl blaenoriaeth bellach ar waith.

- Atgyfnerthwyd y tîm seibr drwy ddyrchafu prentis i rôl barhaol gyda'r Cyngor, cefnogwyd dau brentis gradd gwyddor data, a gwnaethpwyd datblygiadau helaeth ar y prosiectau system ffôn integredig, system rheoli'r sefydliad ac uwchraddio llinellau analog i ddigidol yn ystod 2024/25. Bydd nifer o'r prosiectau hyn yn cael eu cwblhau yn ystod 2025/26, gyda'r system ffôn integredig yn brysur ddatblygu ac wedi ei chyflwyno mewn amryw fan yn barod. Prosiect arall fydd yn gweld twf sylweddol eleni yw'r system rheoli sefydliad a disgwylir y bydd system newydd yn ei lle ar gyfer talu cyflogau a gweinyddu materion Adnoddau Dynol yn ystod 2026/27. Gwelir datblygiad cyson a pharhaus gydag uwchraddio ein llinellau analog a bydd hyn yn parhau hyd ddiwedd 2026 a gobeithiwn groesawu Hyfforddai Trawsnewid Digidol newydd i'r Cyngor yn ystod yr haf a hynny drwy raglen hyfforddai a phrentisiaethau'r Cyngor.

Risgiau

- Mae gosod cyllideb gytbwys ar gyfer 25/26 yn sialens, yn enwedig yn sgil yr angen i sicrhau bod cyllidebau adrannol yn ddigonol er mwyn darparu'r lefel angenrheidiol o wasanaethau i bobl Gwynedd, ac i osgoi gorwariant fel a welwyd yn 2024/25. Bryd hynny gwelwyd gorwariant adrannol o £6.6m gyda gorwariant sylweddol yn Adrannau Oedolion, Iechyd a Llesiant, Plant a Theuluoedd, Priffyrdd, Peirianeg ac YGC ac Amgylchedd.
- Cyflwynwyd rhaglen arbed newydd fel un o brif flaenoriaethau'r Cyngor wrth ymateb i'r sefyllfa ariannol ddiweddaraf, a chytunodd y Cyngor ar raglen arbedion gwerth £650,000 wrth osod cyllideb 2025/26 yn ychwanegol i arbedion o £6.4miliwn wrth osod cyllideb 2023/24, ac arbedion pellach o £5.2miliwn wrth osod cyllideb 2024/25. Cymeradwyodd y Cabinet 'Cynllun Ariannol Tymor Canolig' ar gyfer Cyngor Gwynedd hyd at flwyddyn ariannol 2027/28 ym mis Mai 2024. Fel rhan o'r Cynllun yma, sefydlwyd ystod o fesurau a phecynnau gwaith i ragbaratoi ar gyfer cyfarch y bwlch sylweddol yng nghyllideb y Cyngor dros y tair mlynedd nesaf, o dan arweiniad y Prif Weithredwr. Cyflwynwyd fersiwn wedi ei ddiweddarau o'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig (hyd at ddiwedd blwyddyn ariannol 2028/29) i'r Cabinet ar y 16eg o Fedi 2025.
- Yn ystod 2024, cynhaliodd Archwilio Cymru adolygiad o gynaliadwyedd ariannol y Cyngor gan gynnwys ffocws ar y camau gweithredu, y cynlluniau a'r trefniadau i bontio bylchau yn y cyllid ac ymdrin â phwysau ariannol dros y tymor canolig. Canfuwyd bod cynnydd sylweddol yn nifer yr adrannau yn y Cyngor a orwariodd yn y ddwy flynedd ariannol diwethaf, a bod y Cyngor wedi datblygu trefniadau i adolygu ei gyllidebau.
- Mae adolygiad mewnol ar y gweill i wella'n trefniadau casglu Treth Cyngor, ac mae camau gweithredu wedi eu cyflwyno er mwyn cynyddu'r cyfraddau casglu yn y dyfodol. Bydd y gwaith yma yn parhau i dderbyn sylw dros y flwyddyn i ddod. Rydym hefyd yn awyddus i sicrhau fod materion fel hyn yn derbyn sylw cynnar yn y dyfodol, a byddwn yn edrych i adolygu ein trefniadau er mwyn sicrhau fod hyn yn digwydd.

- Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, bu newidiadau yn arweinyddiaeth wleidyddol y Cyngor, gyda sawl Aelod Cabinet newydd yn ymgymryd â chyfrifoldebau ar draws amryw feysydd. Yn ogystal, disgwylir penodiadau i swyddi uwch swyddogion dros y misoedd nesaf. Gall y newidiadau hyn beri heriau o ran arweinyddiaeth gyson ac achosi oedi wrth wneud penderfyniadau strategol, ond rydym yn cydnabod hyn ac yn bwriadu mynd i'r afael â'r mater yn briodol.
- Mae trafferthion recriwtio i swyddi mewn rhai meysydd allweddol fel gofal cymdeithasol ac addysg yn gallu peryglu parhad gwasanaeth. Mae'r pryder am hyn wedi arwain at greu prosiect arbennig yng Nghynllun y Cyngor - 'Cynllunio'r Gweithlu' - fydd yn mynd i'r afael â'r her ac yn cynnig amrywiaeth o ddatrysiadau. Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi nodi yn y gorffennol y dylid ystyried rhoi cynllunio'r gweithlu, cynllunio olyniaeth a dilyniant rheolaethol fel meysydd posib i'r Asesiad Perfformiad Panel. Wedi ail-drefnu'r dyddiad ar gyfer yr Asesiad gan Banel, mae'n debygol y bydd hyn yn derbyn ystyriaeth bellach cyn eu hymweliad fis Mawrth 2026. Yn ogystal, bydd Archwilio Cymru yn cynnal astudiaeth ar 'Ymateb i bwysau ar y gweithlu mewn llywodraeth leol' yn ystod 2025/26.
- Mae'r Cyngor yn rhan o nifer o bartneriaethau lleol a rhanbarthol megis Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Teg fyddai nodi bod effeithiolrwydd y partneriaethau hyn yn amrywio ar hyn o bryd a byddwn yn parhau i weithio er mwyn ceisio sicrhau ein bod yn elwa o'r trefniadau hyn. Yn yr un modd mae ein perthynas gyda'r trydydd sector yn parhau i esblygu a byddwn, gyda chefnogaeth Grŵp Cyswllt y Trydydd Sector, yn edrych ar hyn eto yn ystod 2025/26.
- Mae'r gwaith o sicrhau fod cydraddoldeb yn cael ei wreiddio'n ddwfn o fewn gwaith y Cyngor er mwyn gwella ein gwasanaethau ar gyfer pawb o bobl Gwynedd yn parhau. Datblygwyd Cynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer 2024-28 er mwyn rhoi fframwaith i wella tegwch o fewn y Cyngor, a sicrhau ein bod yn trin pobl yn ôl eu hanghenion, ac mae'r gwaith yma yn parhau.
- Fel sydd wedi ei nodi eisoes, mabwysiadwyd Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-28 yn ystod 2023. Mae'r Cynllun yn un uchelgeisiol a hynny mewn hinsawdd gyllidol heriol tu hwnt. Er bod ystyriaeth wedi ei roi i'r adnoddau sydd eu hangen er mwyn cyflawni'r hyn sydd o fewn y Cynllun wrth iddo gael ei ddatblygu, mae'r sefyllfa gyllidol wedi newid yn sylweddol ers hynny, ac os yw'r wasgfa ariannol yn parhau, gall olygu y bydd rhaid i'r Cyngor addasu neu leihau ein gweledigaeth ac o ganlyniad nifer y prosiectau y byddwn yn medru eu cwblhau yn llawn o fewn y cyfnod.
- Mae'r Adran Gyllid, mewn cyswllt agos â'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr, yn cynnal adolygiadau parhaus o ragolygon ariannol y Cyngor dros y tair mlynedd nesaf, gan ddiweddarau'r model yn rheolaidd pan dderbynnir gwybodaeth newydd ac adrodd yn rheolaidd i aelodau'r Cabinet ac i'r Tîm Rheoli Corfforaethol (Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr a Phenaethiaid adran). Mae'r cylch cynllunio corfforaethol yn cyd-fynd â chylch statudol cynllunio'r gyllideb ac rydym yn anelu i gyflwyno diweddariad blynyddol Cynllun y Cyngor i'r un cyfarfod o'r Cyngor Llawn â'r gyllideb.
- Bob blwyddyn mae'r Cyngor yn paratoi Strategaeth Ariannol ac yn gosod Cyllideb gytbwys (balanced) er mwyn sicrhau parhad gwasanaeth. Mae'r Cyngor hefyd yn cyhoeddi Datganiad o'r Cyfrifon ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol sy'n dangos ei wariant blynyddol. Mae'r gwaith o adolygu gwariant yn erbyn cyllidebau, a monitro

fod arbedion wedi'u cyflawni gan holl adrannau'r Cyngor, yn sicrhau bod y gwasanaethau yn gweithredu'n effeithlon. Fodd bynnag, fel a nodwyd yn gynharach, mae'r pwysau cynyddol ar gyllideb y Cyngor yn ei gwneud hi'n anoddach i adrannau gynnal yr un lefel o wasanaethau o fewn y gyllideb a ddarperir, a mae hynny yn arwain at risg o orwariant.

- Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 wedi creu dyletswyddau newydd i Arweinwyr Grwpiau Gwleidyddol gymryd elfen o gyfrifoldeb dros hyrwyddo ymddygiad da a chydweithredu â'r Pwyllgor Safonau. Cytunwyd ar brotocol a meini prawf ar gyfer asesu cyflawniad y ddyletswydd mewn gweithdy rhwng aelodau'r Pwyllgor a'r Arweinyddion. Mabwysiadwyd y rhain gan y Pwyllgor Safonau a byddent yn cyfrannu at baratoi adroddiad blynyddol y Pwyllgor. Mae'r gwaith yma wedi ei gefnogi gan gyfarfodydd a chyfathrebu rheolaidd gyda'r Swyddog Monitro.

Gwynedd Ofalgar

Cryfderau

- Adolygiadau Statudol amserol o ansawdd da yn cael eu cynnal i sicrhau bod cynlluniau gofal a chymorth yn parhau i fod yn briodol.
- Gwelliant mewn canlyniadau i bobl sy'n cael gofal cartref o ganlyniad i ddefnydd o dechnoleg a dulliau amgen o ddarparu gwasanaeth. Mae bron i ddwy ran o dair o ddyfeisiadau teleofal Gwynedd wedi eu trosglwyddo i ddyfeisiadau newydd digidol bellach.
- Datblygiadau cynllunio strategol - Llechen Lân wedi ei gyhoeddi ac i-Lechen ar waith.
- Fel rhan o'r Rhaglen Waith Gofal Cartref mae sylw penodol ar ddatblygu systemau gwybodaeth a data addas a phriodol, a sicrhau perchnogaeth a rheolaeth i'r rolau mwyaf perthnasol a gweithredol yn y maes/system gofal cartref.
- Yn dilyn yr Ymweliad Gwiriad Gwella a gynhaliodd Arolygiaeth Gofal Cymru yn Hydref 2024, nodwyd: "Mae gweithlu proffesiynol cyfan y gwasanaeth o ran gweithwyr cymdeithasol a therapyddion galwedigaethol wedi'i gyflogi gan yr awdurdod lleol. Mae hyn yn golygu nad yw'n dibynnu ar staff asiantaeth ac yn cynnig gwasanaeth mwy cyson i bobl. Mae pobl hefyd yn cael budd o weithlu proffesiynol sy'n gallu cynnig gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg."
- Rydym yn cyflogi ymarferydd penodol i gefnogi a hyfforddi pobl i sefydlu busnesau micro, a mae Arolygiaeth Gofal Cymru yn nodi bod hyn yn arfer da, gan ychwanegu: "Dylai'r awdurdod lleol barhau â'i waith i hyrwyddo'r opsiynau gofal a chymorth sydd ar gael gan gynnwys nifer y micro-ofalwyr sydd ar gael, yn unol â'i ddyletswydd i ddarparu gwybodaeth, cyngor a chymorth a gwasanaethau ataliol."
- Nododd Arolygiaeth Gofal Cymru yn eu Hymweliad Gwiriad Gwella (Hydref 2024):
 - Mae'r arweinwyr yn brofiadol ac yn darparu arweinyddiaeth sefydlog, a dywed yr ymarferwyr eu bod yn weladwy ac yn hawdd mynd atynt.
 - Mae'r arweinwyr yn gwerthfawrogi ymroddiad yr ymarferwyr. Mae'r ymarferwyr yn ymrwymedig ac yn rhagori ar y disgwyliadau o ran cefnogi pobl. Mae'n amlwg eu bod yn adnabod y bobl y maent yn eu cefnogi yn dda iawn.

- Yn gadarnhaol, fel y nodwyd yn yr arolygiad gwerthuso perfformiad diwethaf, mae'r ymarferwyr yn parhau i deimlo eu bod yn cael eu cefnogi'n dda. Nododd 94% o'r ymarferwyr a gwblhaodd ein harolwg eu bod yn 'cytuno' neu'n 'cytuno'n gryf' eu bod yn cael eu cefnogi'n dda gan eu cydweithwyr a'u harweinwyr.
- Adolygwyd cyllidebau adrannol er mwyn cymryd i ystyriaeth yr adnoddau ychwanegol sydd eu hangen er mwyn cwblhau unrhyw gynlluniau gweithredu, ac i ddelio gyda diffygion cyllidebol hanesyddol mewn rhai adrannau (e.g. gwasanaethau cymdeithasol). Bwriad hyn yw sicrhau bod y gwasanaethau a ddarperir yn gallu cael eu darparu oddi mewn i'r gyllideb sylfaenol er mwyn cefnogi cynaliadwyedd ariannol y Cyngor. Bydd gwaith o adolygu darpariaethau mewn cyllidebau yn parhau yn ystod y flwyddyn nesaf wrth baratoi cyllideb 2026/27.

Risgiau

- Os nad oes darpariaeth gofal cartref, cartrefi preswyl a nyrsio digonol ac effeithiol, gallai hynny arwain at niwed, mwy o anghenion a chostau ychwanegol. Ymysg y camau rydym yn eu cymryd i ddelio efo hyn, mae prosiect newydd yng Nghynllun y Cyngor – Llechen Lân – sydd wedi dadansoddi demograffeg Gwynedd; y galw am wasanaeth; ac arferion gorau gwasanaethau cymdeithasol oedolion er mwyn deall ac amlygu y galw am wasanaeth a'r adnoddau cysylltiedig a fydd eu hangen ar gyfer yr ugain mlynedd nesaf.
- Er mwyn sicrhau gwasanaethau o'r safon uchaf a rheoli costau'n effeithiol mae angen i'r timau gydweithio yn amlddisgyblaethol gyda phartneriaid fel ieuchyd, yr heddlu, y trydydd sector, a darparwyr gofal. Mae camau eisoes wedi eu cymryd i gryfhau'r partneriaethau yma er fod gwaith pellach i'w wneud, er enghraifft er mwyn datblygu'r berthynas cydweithio gyda'r Bwrdd Iechyd ymhellach.
- Os na ellir recriwtio digon o staff, mae perygl na ellir darparu'r gwasanaethau gorau i bobl Gwynedd. Rydym felly wedi adolygu cyflogau a chyflwyno prosiect Llechen Lân yn ddiweddar, yn ogystal â chyflwyno Academi Gofal er mwyn ceisio gwella'r sefyllfa ac rydym yn bwriadu cymryd camau ychwanegol cyn bo hir hefyd.
- Os nad yw gwasanaethau Busnes a Chomisiynu Gofal yn effeithiol ac effeithlon, mae risg i ddiogelwch unigolion a staff, yn ogystal â risg nad ydym yn darparu gwasanaethau o safon i drigolion Gwynedd. Mae sawl cam wedi ei gymryd er mwyn ymateb i hyn, gan gynnwys cyflwyno system gofnodi gwasanaethau cymdeithasol newydd. Fodd bynnag, er ein bod yn cyflwyno system newydd, bydd rhaid gweithio gyda'r system bresennol heb gefnogaeth am gyfnod o sawl mis. Mae hyn yn risg uchel iawn, ond yn fater cenedlaethol, ac mae gwaith yn mynd ymlaen i liniaru'r risg.
- Mewn rhai amgylchiadau penodol, gall y Cyngor awdurdodi DoLS (Deprivation of Liberty Safeguards) er mwyn amddiffyn person sydd heb allu meddyliol i dderbyn ofal neu driniaeth er mwyn eu cadw yn ddiogel rhag niwed. Mae gan y Cyngor restr aros ar gyfer asesiadau DoLS gan fod angen swyddog efo cymhwyster penodol i'w cwblhau, a bod angen eu hadolygu yn gyson. Mae risg gyfreithiol ac ariannol ynghlwm â methu gwneud yr asesiadau yn amserol, ac mae'r Cyngor yn ymwybodol o hyn ac yn cymryd camau i wella'r sefyllfa.
- Gallai perthynas wan gyda rhanddeiliaid sefydliadol arwain at fethu darparu gwasanaethau o safon i bobl Gwynedd. Mae camau yn cael eu cymryd er mwyn

sicrhau perthynas dda rhwng sefydliadau, ynghyd â cheisio symleiddio'r berthynas waith sy'n gallu bod yn or-gymhleth oherwydd rhwystrau deddfwriaethol.

- Byddai methu cael asesiadau iechyd meddwl y tu allan i oriau gwaith yn gadael unigolion mewn perygl ac yn wynebu trallod iechyd meddwl heb gefnogaeth briodol.
- Mae cynnydd yn y galw am wasanaethau ynghyd â chynnydd yng nghymhlethdod yr anghenion, yn arwain at bwysau cyllidebol a risg o orwariant.
- Rhagamcanir y bydd poblogaeth Cyngor Gwynedd yn cynyddu 5% rhwng 2024 a 2043 o 125,900 i 132,200, gan gynnwys cynnydd a ragwelir o 3% yn nifer y plant, cynnydd o 1% yn nifer y boblogaeth o oedran gweithio a chynnydd o 16% yn nifer y bobl 65 oed a throsodd.
- Angen gwella'r data a gesglir am asesiadau a chymorth i ofalwyr di-dâl, fel y nododd Arolygiaeth Gofal Cymru yn eu Hymweliad Gwiriad Gwella (Hydref 2024): "Mae hyn yn hanfodol er mwyn sicrhau ei fod yn cyflawni ei ddyletswydd statudol i asesu a oes angen gofal a chymorth ar ofalwr (neu a yw'n debygol y bydd angen gofal a chymorth arno yn y dyfodol) ac os felly, pa anghenion sy'n debygol o fod ganddo."

Gwynedd Yfory

Cryfderau

- Mae deilliannau arolygu ysgolion cynradd ac uwchradd yn gryf yn gyffredinol.
- Cymorth o ran bodloni anghenion dysgwyr/darpariaeth y Gymraeg – gan gynnwys y gyfundrefn Addysg Drochi.
- Yn dilyn arolwg Estyn yn 2023, canfuwyd fod yr awdurdod yn hyrwyddo a chefnogi lles disgyblion yn gadarn. Cadarnhawyd hyn ymhellach mewn cyfarfodydd Sicrwydd ac Asesu Risg yn 2024 a 2025.
- Rydym yn parhau i wneud gwelliannau i ysgolion ledled y sir, ac yn benodol ardal Bangor, Cricieth a Bontnewydd ac rydym wedi cymryd pob cyfle i ymgeisio am gymorth grant i'n galluogi i foderneiddio adeiladau presennol a datblygu adeiladau newydd. Mae adeilad a champws newydd ar gyfer Ysgol Treferthyr yng Nghricieth wedi agor ei drysau i ddysgwyr ddechrau mis Medi 2024. Mae hyn yn dilyn blynyddoedd o waith, a buddsoddiad o dros £8m er sicrhau amgylchedd dysgu ac adnoddau o'r radd flaenaf i hyd at 150 o ddysgwyr yr ardal. Yn ogystal, mae darpariaeth gofal plant ar y safle, ynghyd ag Uned ABC.

Risgiau

- Mae newidiadau yn nemograffeg y sir yn effeithio hyfywdra'r gyfundrefn ysgolion presennol, ac yn cynyddu'r diffyg tegwch sy'n bodoli oherwydd yr amrywiaeth sylweddol yng nghost y pen fesul disgybl.
- Mae angen gwella trefniadau monitro, gwerthuso a hyrwyddo presenoldeb disgyblion. Mae lefelau presenoldeb yn parhau i fod yn bryder yn dilyn y cwmp fu yn sgil y pandemig. Mae presenoldeb hefyd yn flaenoriaeth gan y Llywodraeth ac Estyn. Byddwn yn cyflwyno Strategaeth Presenoldeb yn 2025 ac rydym wedi cryfhau ein prosesau drwy wella'r systemau ar gyfer targedu presenoldeb. Rydym hefyd

wedi gwneud defnydd o grantiau Llywodraeth Cymru i wella capasiti ac ymgyrch i wella presenoldeb.

- Rydym am gryfhau'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion sydd ag anawsterau cymdeithasol, emosiynol ac ymddygiadol, a sicrhau trefniadau monitro a gwella ansawdd y ddarpariaeth honno. Rydym wedi creu cynllun newydd ar gyfer Medi 2025, sef creu Uned Cyfeirio Disgyblion aml safle i roi cefnogaeth lefel uchel i rai disgyblion a chryfhau'r gefnogaeth ar gyfer y dysgwyr hyn yn ein hysgolion.
- Newid sylfaenol yn y gefnogaeth gwella ysgolion yn sgil dod â GwE i ben. Gyda newid mor fawr mae'n anorfod y gall effeithio ar ansawdd y gefnogaeth o ran gwella ysgolion ac i safonau.
- Darparu cefnogaeth o safon i ysgolion sydd mewn categori dilynol yn dilyn archwiliadau Estyn.
- Yn ystod y flwyddyn, cafwyd achosion difrifol o droseddau yn erbyn plant, gan gynnwys achos amlwg lle cafodd cyn-bennaeth Ysgol Friars, Neil Foden, ei arestio a'i ddedfrydu i 17 mlynedd o garchar am droseddau rhywiol yn erbyn disgyblion. Mae'r achos hwn wedi amlygu methiannau sylweddol yn systemau diogelu'r cyngor dros gyfnod o flynyddoedd.
- Mewn ymateb, mae'r Cyngor wedi adolygu ei bolisiau a'i weithdrefnau diogelu, comisiynu adolygiadau annibynnol, a chyfrannu at Adolygiad Ymarfer Plant rhanbarthol dan arweiniad cadeirydd annibynnol. Mae'r Pwyllgor Craffu Addysg hefyd wedi lansio adolygiad o drefniadau diogelu mewn ysgolion ledled Gwynedd, gyda'r nod o wella safonau a sicrhau diogelwch plant. Disgwylir i'r adolygiad ffurfiol gyflwyno gwersi ac argymhellion yn ystod hydref 2025.
- Mae risg sylweddol y gall methu â sicrhau bod trefniadau diogelu mewn ysgolion yn bodloni'r safonau uchaf, neu fethu â gweithredu gwersi'r adolygiad, arwain at fethiannau parhaus mewn diogelu, niwed i blant a phobl ifanc, colli ymddiriedaeth y cyhoedd, canlyniadau cyfreithiol, a straen ar adnoddau'r cyngor.

Gwynedd Lewyrchus

Cryfderau

- Fel rhan o Fframwaith Adfywio newydd, mae Cynllun Adfywio Lleol wedi'i baratoi ar gyfer pob un o'r 13 ardal adfywio yn y Sir. Mae'r cynlluniau yn adlewyrchu blaenoriaethau lleol amlygwyd yn ystod ymgynghoriad 'Ardal Ni' gyda thrigolion Gwynedd. Mae'r Cynlluniau Adfywio Lleol yn ymgorffori prosiectau sydd yn cael eu datblygu gan ystod eang o sefydliadau a grwpiau sydd yn weithredol yn yr ardal ac yn cyfrannu at wella ardaloedd yn economaidd, yn amgylcheddol, yn gymdeithasol neu yn ddiwylliannol er mwyn creu cymunedau iach, llewyrchus, deinamig a chynaliadwy gyda lle amlwg a chanolog i'r iaith Gymraeg.
- Datblygwyd 'Cynllun Economi Ymwelwyr Cynaliadwy Gwynedd ac Eryri 2035' ar y cyd gan Gyngor Gwynedd ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri. Mae hwn yn gynllun sy'n torri tir newydd ac yn cyflwyno ffordd newydd o weithredu, cefnogi a mesur effaith yr economi ymweld yn ei gyfanrwydd ar yr ardal.
- Rydym wedi llwyddo i sicrhau cyllid sylweddol o ffynonellau megis y Gronfa Ffyniant Gyffredin ac ARFOR i gryfhau economi Gwynedd. Gyda'n partneriaid rydym wedi

dyrannu £24.4 miliwn o'r Gronfa Ffyniant Gyffredin i gynlluniau sydd wedi cyfrannu tuag at gryfhau economi Gwynedd, gwella sgiliau a chreu balchder yn ein cymunedau. Mae dros 960 o fusnesau, mentrau a sefydliadau wedi derbyn cymorth gan greu neu warchod bron i 300 o swyddi, ac mae dros 700 o bobl wedi cael cymhwyster newydd.

- Mae Cynlluniau Canol Tref wedi eu creu ar gyfer sawl tref yng Ngwynedd. Pwrpas y rhain ydi adnabod a chytuno ar gynlluniau gweithredu a gosod blaenoriaethau ar gyfer trefi unigol. Mae'r Cynlluniau Canol Tref yn rhoi sylw penodol i ardaloedd stryd fawr, gyda'r bwriad o'u gwneud yn lleoedd mwy deniadol i ymweld â nhw ac i weithio, ac i annog pobl i dreulio eu hamser a'u harian yno.
- Mae Grŵp Eiddo Gwag Traws-Adrannol wedi ei sefydlu er mwyn cyd-lynu ymdrechion gwahanol Wasanaethau'r Cyngor sydd yn delio gydag eiddo gwag. Mae'r Grŵp wedi mabwysiadu amrediad o ymyraethau – yn cynnwys darparu gwybodaeth, cyngor technegol, cymorth ariannol, ynghyd â threfniadau gorfodaeth. Ein bwriad yw datblygu'r gwaith yma ymhellach dros y flwyddyn nesaf.
- Ers ennill statws Safle Treftadaeth y Byd UNESCO i Dirwedd Llechi Gogledd Orllewin Cymru yn 2021, mae'r Cyngor a'i bartneriaid yn ceisio manteisio i'r eithaf ar y dynodiad. Mae hyn yn cynnwys prosiect Llewyrch o'r Llechi a LleCHI LleNI - cynlluniau gwerth dros £30m ac a gefnogir trwy Gyngor Gwynedd, Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru, Cronfa Treftadaeth y Loteri, Amgueddfa Cymru a nifer o bartneriaid eraill - sydd eisoes ar waith i wella dealltwriaeth, balchder a chyfleoedd economaidd a chymdeithasol yn ein dyffrynnoedd llechi a ledled yr ardal.

Risgiau

- Daeth rhaglen ARFOR i ben ddiwedd Mawrth 2025 ac er bod rhaglen SPF wedi ei hystyngyn am y flwyddyn 2025-26, mae hynny ar raddfa llai na'r hyn a welwyd yn y gorffennol. Mae ansicrwydd sylweddol yn bodoli ynghylch cyllid a gweinyddiaeth unrhyw raglenni datblygu'r economi i'r dyfodol.
- Mae risg y gallwn golli cyfle i sicrhau'r budd economaidd gorau i Wynedd drwy'r Cynllun Twf (Uchelgais Gogledd Cymru).

Gwynedd Glyd

Cryfderau

- Mae'r adran Tai ac Eiddo yn cydweithio'n agos gyda'i phartneriaid tai ar ddatblygiadau tai cymdeithasol a chanolraddol er mwyn cyfarch y galw aruthrol sydd am dai yng Ngwynedd.
- Trwy'r Cynllun Prynu i Osod, mae'r Cyngor yn prynu tai oddi ar y farchnad agored er mwyn eu gosod i drigolion sydd mewn angen tai.
- Er mwyn dod â mwy o dai gwag yn ôl i ddefnydd, mae nifer o ymyraethau ar gael i bobl Gwynedd fanteisio arnynt.

- Mae'r Adran wedi llwyddo i ddenu arian ychwanegol gan Lywodraeth Cymru er mwyn cyflawni mwy o ddatblygiadau tai fforddiadwy.
- Mae gwaith datblygu safle Penrhos, Pwllheli, ar ddechrau, wedi i'r Cyngor, mewn partneriaeth gyda chymdeithas dai Clwyd-Alyn, sicrhau grant ychwanegol o tua £7.7m gan Lywodraeth Cymru er mwyn gallu dechrau gwedd 1 y datblygiad.
- Mae'r Cyngor yn helpu nifer o drigolion y sir i osgoi neu ddod allan o dlodi tanwydd trwy ddarparu cefnogaeth i insiwleiddio tai, derbyn offer gwresogi effeithiol ac uwchraddiadau eco-gyfeillgar megis paneli solar a phympiau gwres sy'n defnyddio aer.

Risgiau

- Mae digartrefedd yn parhau yn her er i nifer o ymyraethau newydd gael eu cyflwyno yn ddiweddar. Byddwn yn parhau i weithredu nifer o gynlluniau uchelgeisiol gan gynnwys datblygu sawl safle ychwanegol ar draws y sir.
- Er bod llawer i'w groesawu yn y Bil Digartrefedd a Dyrannu Tai Cymdeithasol (Cymru), gallai fod angen llawer o adnoddau ychwanegol i'w weithredu.
- Mae pryder nad oes gan y cyhoedd fynediad rhwydd a chlr at wasanaeth ymholiadau a chynghori ar faterion tai. Fel rhan o'r Cynllun Gweithredu Tai byddwn yn lansio 'Siop Un Stop' Tai yn fuan er mwyn cefnogi trigolion gyda'u hymholiadau.
- Cefnogaeth i geisiadau cynllunio ar gyfer adeiladu tai cymdeithasol.

Gwynedd Werdd

Cryfderau

- Yn gyson wedi llwyddo i gwrdd â thargedau ailgylchu statudol yn y gorffennol.
- Wedi gosod uchelgais o fod yn garbon-sero net erbyn 2030 ac wedi mabwysiadu 'Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur' er mwyn cwrdd â'r uchelgais.
- Strategaeth Llifogydd wedi ei mabwysiadu sy'n amlygu'r peryglon presennol ac i'r dyfodol o lifogydd ac erydu arfordirol yn y Sir a sut y bydd y risgiau yn cael eu rheoli.
- Canran yr ymatebwyr i'r Arolwg Preswylwyr Cenedlaethol sy'n ei chael yn eithaf hawdd neu'n hawdd iawn bwcio'r ganolfan ailgylchu a gwastraff yng Ngwynedd yn 89% (1af yng Nghymru o'r 9 cyngor gymerodd ran yn yr arolwg).
- Cynllun ar gyfer darparu cymorth grant er mwyn gwella perfformiad defnydd ynni mewn tai yn y sir yn cael effaith gadarnhaol.
- Wedi denu grantiau sylweddol gan y Llywodraeth i ariannu cynlluniau ynni adnewyddadwy, fflyd cerbydau trydan a phwyntiau gwefru cyhoeddus ac i'r fflyd.
- Parodrwydd i arbrofi ac arloesi - bydd grantiau Llywodraeth Cymru a chyfalaf gan y Cyngor yn ariannu prosiect peilot i drosi cartref gofal i safon Passivhaus, gan anelu i ostwng allyriadau carbon o 94%.
- Cydweithio â phartneriaid allanol – y Cyngor yn arwain Partneriaeth Natur Gwynedd.

- Yn unol â Chynllun Fflyd Werdd y Cyngor, pan fo cerbydau angen eu hadnewyddu rydym wedi bod yn trosi i gerbydau trydan ble mae hynny'n bosibl. Mae 48% o geir a faniau bychan y Cyngor bellach yn gerbydau trydan.

Risgiau

- Er mwyn cyrraedd y targed ailgylchu cenedlaethol o 70% ac osgoi dirwy ariannol, mae angen newid ymddygiadau trigolion fel eu bod yn ailgylchu mwy ac yn lleihau y gwastraff gweddilliol sydd angen ei gasglu.
- Mae angen moderneiddio safleoedd trin gwastraff ynghyd â gwneud gwelliannau i'n canolfannau ailgylchu.
- Mae risg sylweddol yn bodoli o lifogydd o'r môr allai gael effaith niweidiol ar nifer o gymunedau megis Fairbourne.
- Methu cyflawni targedau amllder mewn perthynas ag arolygiadau hylendid bwyd a safonau bwyd.
- Mae 'Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur 2022/23 – 2029/30' y Cyngor yn gosod uchelgais sy'n nodi y "bydd Cyngor Gwynedd yn garbon sero net ac yn ecolegol gadarnhaol erbyn 2030." Mae'r Cynllun yn cynnwys amrediad eang o brosiectau i leihau allyriadau carbon ac i amsugno carbon ar draws nifer o feysydd: adeiladau ac ynni, symud a thrafnidiaeth, gwastraff, caffael, llywodraethu, defnydd tir, ecoleg. Rydym yn cydnabod mai gwaith hirdymor yw cyrraedd sero net, ond mae'r cynllun hwn yn gosod nifer o gerrig milltir penodol er mwyn i ni fesur ein cynnydd bob blwyddyn hyd at 2030. Mae yna gymaint o ffactorau polisi, deddfwriaethol a chyllidol sydd y tu hwnt i reolaeth y Cyngor, ac yn cael dylanwad enfawr ar allu'r Cyngor i wireddu nifer o'n prosiectau, megis cyflenwadau rhwydwaith grid trydan neu buddsoddiad mewn ynni a gwresogi adeiladau. Er hynny, mae'r Cyngor wedi dewis gwario cyllid sylweddol o'n coffrau er mwyn gwireddu nifer o'r prosiectau yn ein Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur, ac fe neilltuwyd £3M ar gyfer y gwaith. Er gwaethaf y buddsoddiad fodd bynnag, mae'r ansicrwydd o safbwynt y ffactorau allanol yn golygu fod cwrdd â'r uchelgais i fod yn ...'garbon sero net ac yn ecolegol gadarnhaol erbyn 2030' yn parhau i fod yn risg ymarferol a chyllidol i'r Cyngor.
- Er bod y Cyngor wedi buddsoddi £3M o'i gyllid ei hun ers 2022, sy'n barhad o fuddsoddiad sylweddol mewn cynlluniau arbed carbon ers 2010, mae risg gwirioneddol i beidio bod â chyllid nag adnoddau dynol i gyflawni'r Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur yn ei gyfanrwydd.
- Mae gwaith yn parhau er mwyn sicrhau bod y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a gofynion statudol eraill yn integreiddio'n llawn o fewn ein fframweithiau cynllunio corfforaethol, yn hytrach na gwneud hynny mewn ffordd sy'n ymatebol a thameidiog ei natur. Er mwyn cynorthwyo gyda hyn, cyflwynwyd templed newydd ar gyfer llunio adroddiadau i'r Cabinet, sy'n arwain swyddogion i gyfeirio at y gwahanol ofynion statudol gan gynnwys y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 wrth baratoi eu hadroddiadau.

Gwynedd Gymraeg

Cryfderau

- Mae'r Gymraeg yn rhan allweddol o holl waith y Cyngor, ac unrhyw gynlluniau sydd yn effeithio ar bobl Gwynedd. Cymraeg yw prif iaith weinyddol y Cyngor, sy'n golygu ein bod yn un o gyflogwyr mwyaf y wlad sydd yn defnyddio'r Gymraeg o ddydd i ddydd yn y gweithle.
- Rydym yn cynnig cyfleon i staff ddatblygu eu sgiliau ieithyddol gan gynnwys hyfforddiant i ddysgu Cymraeg ac i ddatblygu sgiliau Cymraeg ymhellach, a hynny ar draws pob lefel.
- Mae'r Cyngor wedi moderneiddio ac ehangu'r ddarpariaeth drochi ar gyfer dysgu Cymraeg i blant, ac mae'n bwriadu cynyddu'r ddarpariaeth addysg drwy gyfrwng y Gymraeg yn y sir ymhellach.

Risgiau

- Efallai bod canfyddiad gan rai bod angen Cymraeg o 'safon Prifysgol' i weithio i'r Cyngor, ac er nad yw hynny'n gywir, gall effeithio ar recriwtio i rai swyddi.
- Pobl ifanc Cymraeg eu hiaith yn mudo.

Gwelliannau ychwanegol wedi eu hadnabod ar gyfer 2025-26

Mewn ymateb i argymhellion astudiaeth gan Archwilio Cymru byddwn yn edrych i wella'n trefniadau comisiynu gwasanaethau.
Rheoli effaith y newidiadau sylweddol sydd wedi bod yn ddiweddar yn arweinyddiaeth gwleidyddol y Cyngor ac ymysg Penaethiaid Adran.
Gwella hyfforddiant ar adnabod a rheoli risg.
Gweithredu ar yr argymhellion perthnasol yn adroddiad Local Partnerships.
Ystyried sut y gallwn adeiladu ar yr arolwg preswylwyr a drefnwyd gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru/Data Cymru a chael mwy o wybodaeth/tystiolaeth er mwyn ein galluogi i wella gwasanaethau.
Rhoi camau pellach yn eu lle er mwyn gwella cydymffurfiaeth gyda'r Ddyletswydd Partneriaeth Cymdeithasol.
Gweithredu ar ganfyddiadau Arolwg Llais Staff, gan gynnwys gwerthfawrogiad a llesiant.

Gwelliannau sydd wedi eu hadnabod o fewn Hunanasesiadau yn y gorffennol ac a fydd yn parhau i 2025/26.

Gwelliant	
Byddwn yn:	Ein cynnydd hyd yma
Adolygu'r drefn o adnabod a sgorio risgiau, yn enwedig er mwyn sicrhau cysondeb ar draws y sefydliad o ran y broses asesu a sgorio.	Dros y misoedd diwethaf mae'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol wedi bod yn edrych yn benodol ar y risgiau uchel iawn. Y bwriad yw i sicrhau bod y risgiau cywir wedi eu cynnwys yn y rhestr ac hefyd i geisio sicrhau cysondeb yn y modd y maent yn cael eu sgorio.
Parhau gyda'r gwaith o gryfhau ein trefniadau mewnol er mwyn sicrhau bod gofynion/canllawiau statudol neu ddeddfwriaeth yn elfen greiddiol ac wedi eu hintegreiddio'n well hefo ein gwaith cynllunio corfforaethol.	- Yn ystod 2024/25 roedd bwriad i gynnal sesiwn efo'r Tîm Arweinyddiaeth ar Ddeddf Cenedlaethau'r Dyfodol wedi ei arwain gan Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol ynghyd â chynnal sesiynau hyfforddiant pellach i weddill yr aelodau. Cynhaliwyd y sesiynau hyfforddiant i aelodau yn yr Hydref. - Yn wreiddiol bwriadwyd cynnal sesiwn gyda'r Tîm Arweinyddiaeth ym mis Tachwedd, ond oherwydd y newidiadau gwleidyddol fu yn y Cyngor ni fu'n bosibl cynnal y sesiwn.

	Yn ystod mis Mehefin/Gorffennaf 2025 bydd Local Partnerships yn edrych ar drefniadau llywodraethu o fewn y Cyngor ac fel rhan o'r gwaith byddant yn edrych ar sut yr ydym yn gweithredu yn y maes hwn ac yn gwneud argymhellion ar gyfer gwella (os oes angen).
Parhau hefo gwaith o adolygu Cynllun Asedau'r Cyngor er mwyn sicrhau bod y blaenoriaethau yn parhau i fod yn gyfredol yn sgil profiadau a datblygiadau'r blynyddoedd diwethaf.	- Mae llunio Cynllun Rheoli Asedau newydd yn brosiect yng Nghynllun y Cyngor ar gyfer 2023-28. - Gwaith o adolygu polisïau wedi ei gyflawni a thrafodaethau wedi'u cynnal gyda rhan helaeth o'r Adrannau. Drafft o Gynllun Asedau mewn lle ond angen addasiadau a phenderfyniad i'w fabwysiadu. - Pan gymeradwyir y Strategaeth Reoli Eiddo Corfforaethol gellir symud ymlaen at baratoi Cynllun Gweithredu Asedau Eiddo (amserlen hynny yn amodol ar y Strategaeth Corfforaethol).
Edrych i ddatblygu ffordd o fesur gwerth am arian (effeithlonrwydd) ar lefel gwasanaeth fel rhan o'n trefniadau herio perfformiad.	Byddwn yn cydweithio gyda chyfoedion mewn cynghorau eraill a chyrrff proffesiynol fel CIPFA er mwyn datblygu fframwaith i allu adnabod gwerth am arian. Mae'r gwaith yma wedi cychwyn yn 2023/24 a bu iddo barhau yn 2024/25. Yn ystod 2025/26 byddwn yn pwyso a mesur yr opsiynau sydd ar gael i sefydlu trefniadau meincnodi cost-effeithiol gydag awdurdodau eraill.
Parhau i weithredu prosiect er mwyn mynd i'r afael â'r problemau recriwtio staff presennol y mae'r Cyngor yn ei brofi.	- Mae Prosiect 'Cynllunio'r Gweithlu', sy'n rhan o Gynllun y Cyngor ar gyfer 2023-28, yn mynd i'r afael â hwn. - Gwaith o greu matrices o swyddi allweddol, wedi'u hasesu ar sail risg i barhad gwasanaethau allweddol y Cyngor (yn enwedig ym meysydd gofal ac addysg) wedi cychwyn ond gwaith pellach i'w wneud. - Mae bwriad i gynnal adolygiad o'r broses gyfan o ddenu staff i weithio i'r Cyngor, gyda'r nod o barhau i wella'r broses ar gyfer pawb sy'n rhan ohoni – yn enwedig ymgeiswyr am swyddi.

Gwelliannau o 2024/25 sydd wedi eu cwblhau

Gwelliant	
Byddwn yn:	Datrysiaid

Gwella ein blaengynllunio dros gyfnod Cynllun y Cyngor 2023-28, drwy osod cyfres o gerrig milltir blynyddol ar gyfer y gwahanol brosiectau yng Nghynllun y Cyngor.	Ar ddechrau 2024/25 darparwyd cerrig milltir gan yr Arweinyddion Prosiect ar gyfer pob prosiect o fewn Cynllun y Cyngor. Aseswyd y cynnydd yn erbyn y cerrig milltir hyn yn y cyfarfodydd herio a chefnogi perfformiad yn ystod y flwyddyn.
Cymryd rhan mewn arolwg cenedlaethol a drefnir gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru er mwyn cael gwybodaeth ddefnyddiol gan drigolion y Sir ar ein perfformiad.	Bu i'r Cyngor gymryd rhan yn yr arolwg preswylwyr cenedlaethol a drefnir gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a Data Cymru ym mis Chwefror/Mawrth 2025 gyda dros 3,000 o drigolion yn ymateb.
Cwblhau'r camau gweithredu i wella effeithlonrwydd craffu mewn ymateb i argymhellion adroddiad Archwilio Cymru.	Yr holl gamau gweithredu wedi eu cyflawni yn dilyn cyflwyno'r trefniadau ar gyfer adrodd ar berfformiad i'r Pwyllgorau Craffu ar ddechrau 2025/26.
Cyfathrebu gwybodaeth am berfformiad gwasanaethau, a'r Cyngor yn gyffredinol, yn fwy effeithiol i drigolion.	Dros y flwyddyn diwethaf rydym wedi bod yn gweithio ar drefn newydd i adrodd ar berfformiad lle bydd adroddiadau yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgorau Craffu perthnasol yn hytrach na chyfarfodydd y Cabinet. Mae'r trefniadau hyn yn weithredol o Fehefin 2025 ac erbyn hyn fe gyhoeddir holl fesurau perfformiad y Cyngor yn hytrach na chrynodeb o'r prif rai fel yn y gorffennol.
Gwella dealltwriaeth a chodi ymwybyddiaeth o feysydd gwaith y Cyngor ymysg trigolion y Sir.	Gwaith cyfathrebu sylweddol yn cael ei wneud ar godi ymwybyddiaeth o waith y Cyngor gan gynnwys datganiadau i'r wasg, eitemau ar ein gwefan a chyfryngau cymdeithasol. Yn ogystal darperir ymatebion manwl i ymholiadau gan y cyfryngau am waith y Cyngor a/neu adroddiadau pwyllgor. Dengys ymateb i'r arolwg preswylwyr cenedlaethol fod angen parhau gyda'r gwaith hyn. Mae hyn yn waith parhaus fydd yn parhau i dderbyn sylw'r Cyngor.
Cynnal arolwg llais staff (fel y cynhaliwyd yn y gorffennol) er mwyn cynnal trafodaeth gyson gyda'r gweithlu a darparu cyfle iddynt ddweud beth sy'n gweithio'n dda a'r rhwystrau y maent yn eu hwynebu.	- Cynhaliwyd Arolwg Llais Staff yn ystod Tachwedd / Rhagfyr 2024, gan gymharu'r canlyniadau gyda'r flwyddyn flaenorol. - Bydd y prif ganfyddiadau yn cael eu rhannu gydag aelodau'r Tîm Rheoli Corfforaethol, a gyda'r timau rheoli ymhob Adran unigol. Bydd y cynllun gwaith corfforaethol ar gyfer gweithredu ar y prif ganfyddiadau yn cael ei fonitro fel rhan o waith grŵp Swyddogion Ffordd Gwynedd.

Cynnal arfarniad o waith y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio er mwyn sefydlu a yw'n effeithiol.	Mae'r Pwyllgor wedi cynnal hunanasesiad yn Ebrill 2024 a chatau gweithredu wedi eu hadnabod a gweithredu arnynt.
Parhau i weithredu ar y camau sydd eisoes wedi eu rhoi yn eu lle mewn ymateb i archwiliad o drefniadau herio perfformiad a wnaed gan Archwilio Cymru a pharhau i edrych ar lwyddiant y trefniadau hynny gan adolygu os oes angen.	- Erbyn diwedd 2024/25 byddwn wedi gweithredu ar yr holl argymhellion a wnaed gan Archwilio Cymru yn eu harchwiliad o drefniadau herio perfformiad. - Y cam olaf yn yr ymateb hyn fydd cyflwyno adroddiadau perfformiad i'r pwyllgorau craffu yn hytrach na'r cabinet. Bydd hyn yn weithredol o gylch Mehefin 2025 o'r pwyllgorau craffu.
Gweithredu Rhaglen Waith Cynllun Ffordd Gwynedd 2023-28 er mwyn parhau i wella perfformiad a darparu'r gwasanaethau gorau posib ar gyfer trigolion y Sir.	- Dengys adroddiad blynyddol y Cynllun Ffordd Gwynedd ar gyfer 2024/25 fod y Cyngor yn symud i'r cyfeiriad cywir o ran diwylliant a dulliau gweithio. Nodir hefyd bod: - rhai adrannau'n dangos arweiniad da, ond mae'r cynnydd yn anghyson ar draws y sefydliad. - technoleg a deallusrwydd artiffisial yn allweddol i wella gwasanaethau. - angen ehangu hyfforddiant a chryfhau gwerthuso parhaus. - lleihau absenoldebau a chynyddu perchnogaeth o berfformiad yn flaenoriaethau. - cynlluniau datblygu talent yn gadarnhaol, ond mae cynllunio'r gweithlu yn dal i fod yn her. - y weledigaeth ar gyfer gwasanaethau o safon yn glir – y flaenoriaeth nawr yw cyflymu'r gwaith ym mhob adran. Bydd y gwaith ar y Cynllun 5 mlynedd yn parhau.

Tystiolaeth bellach i'n canfyddiadau:

[Cynllun Cydraddoldeb Strategol Cyngor Gwynedd 2024-28](#)

[Datganiad Amrywiaeth Cyngor Gwynedd](#)

[Adroddiad Perfformiad Blynyddol a Hunan Asesiad Cyngor Gwynedd 2023-24](#)

[Adroddiad Blynyddol 2023-24 Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn](#)

[Adroddiad Blynyddol 2024-25 Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol](#)

[Strategaeth Cyfranogiad 2023](#)

[Cynllun Ffordd Gwynedd 2023 - 28](#)

Cofrestr Risg Corfforaethol

Gweithdy blynyddol gyda'r Rheoleiddwyr a'r Aelodau Cabinet

Adroddiadau perfformiad Aelodau Cabinet unigol

[Datganiad o'r Cyfrifon 2024-25](#)

[Cynllun Asedau Cyngor Gwynedd 2019/20 – 2028/29](#)

[Crynodeb Archwilio Blynyddol Archwilio Cymru 2024](#)

[Cyfansoddiad Cyngor Gwynedd](#)

Arolygon staff

Arolygon preswylwyr

[Adroddiad Blynyddol 2024-25 Pwyllgor Safonau Cyngor Gwynedd](#)

[Cyfrifon Terfynol 2024/25 – Alldro Refeniw](#)

[Adroddiad Blynyddol Pennaeth Archwilio Mewnol 2024-25](#)

Adroddiadau Archwilio Cymru

Adroddiadau Arolygiaeth Gofal Cymru

Adroddiadau Estyn

[Datganiad Llywodraethu 2024/25](#)

[Adroddiad Perfformiad Blynyddol Cydraddoldeb Cyngor Gwynedd 2024-25](#)